

БЪЛГАРСКИТЕ ИМИГРАНТСКИ ОРГАНИЗАЦИИ В ИСПАНИЯ

Стоян Трашлиев

Университет на Саламанка

Резюме: Испания е най-предпочитаната европейска страна за българските имигранти. Именно в Испания се намират най-много български организации в Европа след Украйна, като броят им непрекъснато нараства от началото на века. Тази ситуация е подходяща за дескриптивно проучване на съществуващите български организации в Кралството. Докладът представя глобална картина на българските организации според тяхното естество, местонахождение, дейности и описва основните пречки пред тяхното развитие. За тази цел проучването използва няколко източника, като правителствени уебсайтове, уебстраници на организации и интервюта. Публикацията стига до заключението, че съществуването и функционирането на организациите зависят по-скоро от индивидуалните инициативи на самите български имигранти, отколкото от конкретна държавна политика.

Ключови думи: българска диаспора, Кралство Испания, културни дейности, дескриптивно проучване.

Въведение

В статията си, посветена на българския език по света, „Карта „Българският език на ново място по света“ [1], Ана Кочева отбелязва, че „Испания е най-предпочитаната от българите за заселване страна в Европа“, като „след 1995 г. броят на българите имигранти непрекъснато расте“. Така, ако се позоваваме на данните, предоставени от испанския Национален институт по статистика (*Instituto Nacional de Estadística*), на 1 януари 2020 г. 122 375 български имигранти пребивават в Кралство Испания¹. Държавната агенция за българите в чужбина (ДАБЧ) обаче посочва, че броят на българите в Испания е 164 000, като уточнява, че „точната численост на българските общности има условен характер, тъй като информацията е крайно неустойчива – главно поради разминаване в оценките на различните източници и наличие на миграция. Към това спада и естествената асимилация на нашите сънародници“². Въпреки тези различия е интересно да се отбележи, че повече от половината български имигранти (54%) са установени в три автономни области, а именно, в низходящ ред: във Валенсия – 26 225 души, в Мадрид – 20 250 души, и в Кастилия и Леон – 20 056 души. Останалите 46% се

разпределят между автономните области Каталония (11497), Андалусия (9118), Балеарските острови (6317), Навара (6014), Кастилия ла Манча (5458), Мурсия (5348), Арагон (5262) и, в по-малки пропорции, в останалата част на територията³.

Отвъд статистическия интерес, придобиването на глобална представа за броя на българите в дадена страна мотивира следващото ниво на анализ, а именно, проучването на състоянието и на сплотеността на българските общности в чужбина. Настоящата статия предлага да подходи към такъв анализ чрез проучване на броя и на дейността на българските организации на територията на Кралство Испания.

Следователно въпросите, на които ще се опитаме да отговорим, са: колко са българските организации в Испания и какви са те? С какво се занимават и какви са техните цели? Какви са основните пречки, с които се сблъскват, и получават ли подкрепа от страна на българската държава?

Методология на изследването

Проучването обхваща няколко източника (институционални уебсайтове, уебстраници на организациите, проведени интервюта), от които се извлича най-значимата информация, за да се състави глобален портрет на българските организации в Испания.

Изводи/Дискусия

По данни на гореспоменатата Държавна агенция за българите в чужбина, в Испания има около 60 български организации, което я прави третата страна в света по брой на организации след Съединените американски щати, със 126 организации, и Украйна, със 78⁴. Феноменът е сравнително нов, тъй като първата българска асоциация, „Балкан“, е създадена през 2003 г., което означава, че през последните 18 години са учредявани средно три нови организации годишно.

Тези организации включват 41 асоциации, 14 училища, 4 църковни общини и 1 електронна медия, като повече от половината се намират в автономните области на Мадрид (15), Валенсия (12), Кастилия и Леон (9), а останалата част – в Каталония (8), Навара (5), Андалусия (5) и в по-малка степен – в други области, като Балеарските острови, с 2 организации, или Арагон, с 1 организация⁵. В този смисъл, както може да се види, организациите до голяма степен съвпадат с основните региони, населени с българи, описани от испанския Национален институт по статистика.

В същото време, според Актуализирания за учебната 2020/2021 година списък на българските неделни училища в чужбина, утвърден със Заповед № РД09-3526/04.12.2020 г. на министъра на образованието и науката, на испанска територия има всъщност 49 училища⁶, което ни подтиква да се отнасяме предпазливо към данните, представени от ДАБЧ.

Тези училища включват по принцип няколко паралелки – например от I до IV клас в Памплона (Навара) или от I до VIII клас в Гандия (Валенсия), в които основно преподаваните предмети са: български език и литература, история и география на България.

В общи линии българските училища, както и всички други видове организации в Испания, споделят няколко главни цели: съхраняването на българската идентичност, култура, език и традиции, а също така изграждането на положителен образ на България в приемащата страна.

Средствата и дейностите, прилагани за постигане на тези цели, също са сходни: основаване на ансамбъл за български народни песни и танци и/или оркестри за българска народна музика, ателиета за тъкачество, плетачество, бродиране или изработване на сувенири; организиране на изложби, концерти, екскурзии, фестивали, чествания на празници и др.

Предвид големия брой организации и разнообразните им дейности, възниква логично и въпросът за затрудненията от човешко, техническо и материално естество, които съпровождат тяхното съществуване и функциониране. Петя Цанева, директор на българските училища в Мадрид, председател на асоциация „Балкан“ и лауреат на наградата „Българка на годината“ на ДАБЧ за 2012 г., твърди, че „трудностите са много и от различно естество: материална база, двустранни договори, финансови, подходящи учители, все още ниската ни осъзнатост за единство, ударите под кръста...“⁷. Към тези затруднения се прибавя и отсъствието на ясна и ефективна политика от страна на българската държава – с изключение на „епизодични действия, като например в сферата на образованието, където от 2009 година е в сила Национална програма „Роден език и култура зад граница“ на МОМН“⁸, както и липсата на съдействие от страна на Испания, примерно в осигуряването на подходящи помещения за българските училища⁹. Все пак през последните години е постигнат напредък на регионално равнище в някои автономни области със значително българско население, като например в столицата, където „през февруари 2012 г. се подписва двустранна спогодба [...] между Автономна област Мадрид, Регионалният инспекторат по образование и посолството на Република България за предоставянето на класни

стаи в държавни испански училища за ползване от българските неделни училища“¹⁰.

От тези наблюдения става ясно, че българските организации в Испания зависят преди всичко от частни инициативи и от волята на част от българските имигранти да разполагат със структури и с определени места за социален и културен обмен. Въпреки тези затрудняващи обстоятелства, все по-нарастващият брой на българските организации в Испания говори за истински интерес и реални усилия от страна на техните инициатори за поддържане на връзката с българския език, преподаван в училищата, с българската култура и фолклор, популяризирани от повечето организации, и с България като цяло.

Заклучение

Българската общност в Испания е една от най-големите в Европа по брой на социални, културни и образователни организации.

В доклада са изтъкнати както основните дейности на тези организации, така и фактът, че по-голямата част от тях имат една и съща цел – запазване на националната идентичност, популяризиране на българския език и култура в приемащата страна и поддържане на духовните връзки с България.

Текстът подчертава и ролята на индивидуалните инициативи и интереса на българите в Испания да разполагат със социални структури, които да им позволяват да живеят в общение с България, за което свидетелства нарастващият брой организации през последните години.

В същото време българските организации срещат различни трудности, за да могат да се развиват и функционират, особено по отношение на помещения, финансови средства, а и подкрепа от страна на българските и испанските власти.

От тази гледна точка дескриптивно проучване като настоящото би могло да бъде доразвито и последвано от прескриптивно изследване, за да се установят не само специфичните проблеми, пред които са изправени българските организации в Испания, но и да се предложат конкретни решения за преодоляването им.

Благодарности: Публикацията е разработена като част от дейностите по проект „Булгарика – културологичен профил на българската диаспора“ № КП-06-ОПР-05/10 от 17.12.2018 г., с ръководител доц. д-р Боряна Бужашка, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието и науката на България.

Бележки:

¹ **Instituto Nacional de Estadística.** Inmigrantes por continentes y países más representados, según continente de origen de la migración a España. // <<https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=36859>> (29 септ. 2021).

² **Darzhavna agentsia za balgarite v chuzhbina.** IA “Fokus”: DABCh: Nay-golemite balgarski obshtnosti sa v SASht, Ukrayna, Moldova, Gartsia, Ispania, Germaniia, Avstria, Italia. // <<https://www.aba.government.bg/pages/ia-fokus-dabch-nay-golemite-blgarski-obschnosti-sa-v-sashch-ukrayna-moldova-grtsiya-ispaniya-germaniya-avstriya-italiya/67>> (29 септ. 2021).

[**Държавна агенция за българите в чужбина.** ИА „Фокус“: ДАБЧ: Най-големите български общности са в САЩ, Украйна, Молдова, Гърция, Испания, Германия, Австрия, Италия. // <<https://www.aba.government.bg/pages/ia-fokus-dabch-nay-golemite-blgarski-obschnosti-sa-v-sashch-ukrayna-moldova-grtsiya-ispaniya-germaniya-avstriya-italiya/67>> (29 септ. 2021).]

³ **Instituto Nacional de Estadística.** Población extranjera por país de nacionalidad, edad (grupos quinquenales) y sexo. // <<https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=36825>> (29 септ. 2021).

⁴ **Darzhavna agentsia za balgarite v chuzhbina.** Karta. // <<https://www.aba.government.bg/map>> (29 септ. 2021).

[**Държавна агенция за българите в чужбина.** Карта. // <<https://www.aba.government.bg/map>> (29 септ. 2021).]

⁵ Pak tam.

[Пак там.]

⁶ **Ministerstvo na obrazovaniето i naukata.** PMS № 334 za balgarskite nedelni uchilishta v chuzhbina. // <https://www.mon.bg/bg/174?__cf_chl_jschl_tk__=pmd_OyfR.BDZitjJKu09a7a_wiVe0G_WofoPs3EriKNJAyo-1629400290-0-gqNtZGzNAhCjcnBsZQjR> (29 септ. 2021).

[**Министерство на образованието и науката.** ПМС № 334 за българските неделни училища в чужбина. // <https://www.mon.bg/bg/174?__cf_chl_jschl_tk__=pmd_OyfR.BDZitjJKu09a7a_wiVe0G_WofoPs3EriKNJAyo-1629400290-0-gqNtZGzNAhCjcnBsZQjR> (29 септ. 2021).]

⁷ **SpainBG.** Intervyu s Petya Tsaneva – direktor na balgarskite uchilishta v Madrid. // <<http://spainbg.com/%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%8E-%D1%81-%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%8F-%D1%86%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B0-%D0%B4%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80-%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3>> (29 септ. 2021).

[**SpainBG.** Интервю с Петя Цанева – директор на българските училища в Мадрид. // <<http://spainbg.com/%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%8E-%D1%81-%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%8F-%D1%86%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B0-%D0%B4%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80-%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3>> (29 септ. 2021)].

⁸ Pak tam.

[Пак там.]

⁹ **Informatsionna Agentsia “Fokus”.** Petya Tsaneva: Osnovniyat problem na balgarskite uchilishta v Ispania e lipsata na materialna baza. // <<http://www.focus-news.net/opinion/0000/00/00/16408/>> (29 септ. 2021).

[Информационна Агенция „Фокус“. Петя Цанева: Основният проблем на българските училища в Испания е липсата на материална база. // <<http://www.focus-news.net/opinion/0000/00/00/16408/>> (29 септ. 2021).]

¹⁰ **BINET.TV**. Poslanik Kodzhabashev откри учебnata godina v Ispania. // <<http://www.binet.tv/news.php?id=1296>> (29 sept. 2021).

[**BINET.TV**. Посланик Коджабашев откри учебната година в Испания. // <<http://www.binet.tv/news.php?id=1296>> (29 септ. 2021).]

References/Литература

1. **Kocheva, A.** Karta “Bulgarskiyat ezik na novo myasto po sveta”. – V: *Balgarski ezik i literature*, Volume 58, Number 2, 2016, s. 174 – 186.

[**Кочева, А.** Карта „Българският език на ново място по света“. – В: *Български език и литература*, Том 58, Брой 2, 2016, с. 174 – 186.]

За автора

Стоян Трашлиев е докторант в Саламанкския университет по докторска програма „Социални науки“. Завършил е магистърска степен по „Превод и межкултурно посредничество“ в Саламанка и магистърска степен по „Превод и международни отношения“ в Брюкселския университет. Професионалните му интереси са в областта на художествения превод и преводознанието, езиковата дидактика и културните изследвания. На обмен в УниБИТ, участва в проект „Булгарика“.

За контакт с автора: e.trachlievs@usal.es

THE BULGARIAN IMMIGRANTS ORGANISATIONS IN SPAIN

Stoyan Trashliev

University of Salamanca

Abstract: Spain is the most preferred European country for Bulgarian immigrants. Spain has the largest number of Bulgarian organisations in Europe after Ukraine, and the number has been steadily growing since the beginning of the century. This situation is suitable for a descriptive study of the existing Bulgarian organisations in the Kingdom. The paper presents a global picture of Bulgarian organisations according to their nature, location, activities and highlights the main obstacles to their development. To this end, the study matches several sources, such as government websites, organisations' websites and interviews. The publication concludes that the existence and functioning of the organisations depends mainly on the individual initiatives of the Bulgarian immigrants themselves, rather than on specific government policies.

Keywords: Bulgarian diaspora, Kingdom of Spain, cultural activities, descriptive study.

About the author

Stoyan Trashliev is a PhD student at the University of Salamanca in the doctoral programme "Social Science". He holds a master's degree in "Translation and Intercultural Mediation" from the University of Salamanca and a master's degree in "Translation and International Relations" from the University of Brussels. His professional interests are in the fields of literary translation and translation studies, language didactics and cultural studies. On exchange at ULSIT, he takes part in the "Bulgarika project".

To contact the author: trachlievs@usal.es